

הפורתח בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

Dirshu
דרשו ד' ועוזו
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

יום שני כ"ג טבת תשפ"ג | דף היומי בבלי: גדרים פג | דף הכולל: גדרים מא.
דף היומי בהלכה: מסימן צ' סעיף ח' עד סעיף י'.
מוסר: שמירת הלשון - פרק י' 'וזה לשון' עד 'ובפרט'.

קנין חכמה הלימוד השבועי: ש. חשבון הנפש פ"ג "והארבעה ועשרים שתחשוב עם נפשך" פ"ג "והשישה ועשרים חשבוננו"

**בשכנותי מתגורר אדם שמגדל חתולים להנאתו.
בחג הסוכות היו החתולים נצמדים אלינו.
מטרד של ממש. מטפסים ופוסעים על הסכך.
מתרווחים על הכסאות מתפרקדים על המיטות,
נהגו מנהג בעלי בית. אך ראה זה פלא ...**

רבה של כרמיאל הגאון רבי אברהם צבי מרגלית שליט"א על מתוך שלא לשמה..

בתחילה התנהל הכל כראוי. החתן המשיך להתמיד כמקדמת דנא, אך לאט לאט פחתה התלהבותו. ראה מנוחה כי טוב ואת הארץ כי נעמה, והחל להפחית מעבודת הקודש. ישב לו בחדרו, למד שעה קלה, ואז - מעט שנות, מעט תנומות, מעט חיבוק ידיים לשכב. רק כשהיה שומע את חריקת המדרגות כאשר היתה חמותו עולה להגיש ארוחתו, היה מתנער, פותח את הגמרא, מתחיל לנענע גופו כלולב, ולזעוק ככרוכיא "אמר אביי, אמר רבא, מקשים התוספות ומישב רבי עקיבא איגר".

המדרגות חרקו יותר מפעם אחת ביום הוא היה משוכנע שחמותו באה להנות משמיעת נועם קול תורתו, ובכל פעם היה מתחיל בקול גדול "אמר אביי, איי אמר רבא, זאגט רש"י, מקשים הוספות 'אבומבע קאשע', ונראה לי ליישב... ושוב לא קשיא מידי".

משרבו חריקות המדרגות, הציץ דרך חור המנעול תוך פיזום הפזמון הרגיל, ולתדהמתו לא ראה דבר. פתח את הדלת, ו... ראה חתול גדול ושמן יורד לו בנחת. מתברר שהחתול הוא זה שעלה וירד במדרגות כל העת. לחתול היתה זכות גדולה בלימוד התורה של החתן הבטלן...

ואגב חתולים, אספר קוריוז מענין. בשכנותי מתגורר אדם שמגדל חתולים להנאתו. בחג הסוכות היו החתולים נצמדים אלינו. מטרד של ממש. מטפסים ופוסעים על הסכך. מתרווחים

ניקח דוגמא מהחיים. אדם בא הבית ביום חמישי בערב ומוצא את הדלת נעולה בפניו. דופק, ולא נענה. אשתו הלכה לנוח, הילדים משחקים בשקט בחדרם הסגור. מה יעשה, לאן ילך. נזכר שיש עכשיו ב'בית המדרש' שיעור מעניין בפרשת השבוע. מחוסר ברירה הלך. טעם וראה כי טוב ה'. נהנה עד מאד מהשיעור לעיתים אדם לומד תורה ומקיים מצוות לא מתוך אהבת ה', לא מתוך הכרה בערך עשיית רצונו יתברך, אלא מחמת אילוצים ונסיבות. פעמים שעושה מתוך כפייה, מתוך בושה וכדומה. עם כל זאת, למצוה יחשב לו.

זכות לימוד התורה של החתול

הרבי מקוצק היה מספר, פעם היה בחור מופלג בתורה ויראה. כשהגיע לפרקו, לקחו גביר גדול כחתן לבתו המושלמת, תוך הבטחה שידאג לצרכיו כל ימי חייו, למען יוכל לשקוד בהשקט ושלווה על התורה ועל העבודה. ואכן, לאחר ימי המשתה סידר הגביר עבור חתנו עליית גג שקטנה, מובדלת ומופרשת משאר בני אדם התקין בה מיטה ושולחן, כסא ומנורה למען יוכל החתן המופלג לשבת בנחת ולעסוק בתורה.

למען לא יופרע מעבודת הקודש, דאגו שאף לא יזדקק לרדת מעלייתו לארוחת הצהרים. אשת הגביר, בכבודה ובעצמה, היתה מטפסת ועולה, ומגישה לו ארוחתו דבר יום ביומו.

על הכסאות מתפרקדים על המיטות, נהגו מנהג בעלי בית. אך ראה זה פלא, היות והיו לנו אורחים רבים, המשכנו לשבת בסוכה גם בשמיני עצרת, לאחר שפחתנו בה ארבעה טפחים כדת וכדין. כאשר ישבנו לסעודה הרגשנו שחסר לנו משהו... נזכרנו, החתולים! חיכינו וחיכינו... אף אחד לא הגיע. אמרתי לאשתי, כנראה

היו צריכים תיקון בסוכה כשרה... באו על תיקונים וחזרו למקומם. אמר הרבי מקוצק, יש אדם שזכות הלימוד לו תלויה בחתול, אבל, במבחן התוצאה הוא למד וגם 'לימוד' עלוב שכזה יעמוד לזכותו. (מתוך הספר 'מפיק מרגליות')

מיהו הקבלן שמצא בדירה 38 אלף שקל?

סיפור מעניין מבני ברק

מנחם שכטר פרס את הנדון בפני הרב בן שמעון וסיפר לרב כי בעלת הבית אמרה לו שאין במקום שום דבר ערך, כי אביה, בעלת הבית שנפטר כבר חילק לפני פטירתו את כל מה שהיה. וגם שאר הדברים שנשארו במקום אינם שווים. וכאן השאלה עולה האם צריך להחזיר את הכסף, כי היא מצידה אמרה שאין שום דבר שווה ערך ודין הכל להיזרק לפח. חכם ניסים בן שמעון פסק כי הכסף שייך לבעלת הבית שביקשה את השיפוץ מכיוון שהיא לא ידעה שהוא קיים בבית וודאי אם הייתה יודעת לא הייתה אומרת לפנותו. חכם ניסים בן שמעון בירך את שכטר שבזכות מעשה גדול כזה יהיה לו הרבה עבודות טובות ושפע ברכה והצלחה גדולה.

מנחם שכטר בעלים בחברת ניהול של ועדי בית, קיבל בשבוע האחרון עבודה בבית בני ברקי לשיפוץ. בעלת הבית ביקשה ממנו שבנוסף לשיפוץ, יפנה גם את כל הריהוט בדירה עם כל תכולתה, היישר לפח הזבל. תוך כדי פינוי החפצים מהדירה, מצא שכטר מאחורי אחד הארונות סכום כסף גדול במזומן, אחרי הספירה, ראה שמדובר ב- 38 אלף ש"ח במזומן. כאדם חרדי וירא שמים אסף את הכסף, ועלה למעונו של הגאון הצדיק חכם ניסים בן שמעון בבני ברק הנחשב לאחד מגדולי פוסקי ההלכה ששימש במשך למעלה מיובל שנים כראש בית הדין בתל אביב.

* תוכנית יומית מענייני דיומא
בהגשת הרב אברהם פוקס

* שיעורי משנה ברורה לפי
סדר דף היומי בהלכה

* מידע כולל לנבחני דרשו על מועדי
המבחנים מסלולי הלימוד ועוד

* שיעורים על הדף היומי ועל כל
הש"ס ממבחר מגידי השיעורים

* שיעורים על הדף היומי
הירושלמי בעברית ובאידיש

* שיעורים מבוארים בעיון לביאורי
תוס' על פי סדר הדף היומי

הכל במקום אחד

קו השיעורים של 'דרשו' 4992* או 077-2222-666

האיש היה עטור ב... צְמָה ובעגילים, עד כדי כך שלא הרגשתי נוח לשבת לידו. הנהג, שראה את סלידתי, פתח את כפתורי חולצתו ולתדהמתי גיליתי שהוא לבוש בטלית-קטן מהודר

הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א על כוחו של כל מעשה טוב

תסגור את המונה של המונית, אלא תשאיר אותו פועל...
'רציתי לכבות את המונה, אבל לא יכולתי להתנגד לו, סיפר
הנהג, כי הוא עמד על כך במפגיע, וציווה עליי לא לנגוע במונה'.
הנהג עולה לביתו של הת"ח, שהאכילה והשקה, ולאחר מכן
אמר לו 'חושבני שגם תפילין לא הנחת היום, אז בוא ותקיים את
המצווה, אבל הכל על חשבוני - כי המונה שלך במונית הרי עדיין
עובד, ולבסוף אשלם לך את הכל'...

'לא יכולתי שלא להתרשם מאישיותו של הרב החשוב ההוא',
סיפר לי הנהג שלקחני מחולון. 'כבר ראיתי אנשים שמעוררים
אנשים אחרים לעשות מצוות, אבל מה שהרשים אותי יותר מכל
היתה העובדה שהת"ח ניחון במידות נאצלות שהתבטאו בין היתר
בכך שלא רצה לגזול את שכרי, ואמר לי לא לכבות את המונה.

'הנהגה זו שְׁבִתָּה את ליבי, עד שאמרתי שאם יש יהודים כאלה
בעולם, כדאי לי להצטרף אליהם ואל חבורתם ולשוב בתשובה
שלימה... ובשלב ראשון החיליתי לשמור שבת'...

הנהג סיפר שכאשר ירד איתו הת"ח למונית, כדי לשלם לו על
המחיר שיפיע על צג המונה, הוא עוד הוסיף לו כסף מעבר למה
שהיה בתצוגת המונה, וטען שהמחיר הזה אינו כולל המתנה...
'ואתה הרי עלית לביתי, וגרמתי לך להמתנה'...

נעצור לרגע ממרוצתנו, ונחשב חשבוננו של עולם; הרי מדובר
בעשרות שקלים בודדים, ובמחיר זה אפשר לרכוש את ליבו של
יהודי, ולקרבו לאביו שבשמים, עד שהוא מחליט לשמור שבת,
ולחזור בתשובה שלימה!!!

כאשר יהודים תועים מבחינים בנקיון המידות של יראי-השם,
הם נמשכים על ידי זה לקיום מצוות השבת, ושואפים לקרבת
השם. ומה הוא המעשה הנ"ל אם לא ניקיון מושלם במידות,
ובהתחשבות מוחלטת בצרכיו של האדם העומד מולי!

(מתוך הספר 'שבת בשמחה' בעריכת הרב משה מיכאל צורן | לפרטים: 053-3103388)

נתקלתי במעשה מופלא, המחייב אותנו להתבונן בחשיבותו
של כל מעשה שאנו עושים, ועד כמה צריכים להשקיע בכל דיבור
עם אנשים זרים, במיוחד בענין השבת.

המקרה היה עם נהג מונית, אבל ברור שזה יכול להתרחש גם
בסיטואציות אחרות, ואשרי מי שיידע לנהל את דרכיו ומעשיו כך
שישפיעו על אחרים ויקרבו אותם אל הקב"ה.

כאשר נכנסתי לאותה מונית, והתיישבתי ליד הנהג, הבחנתי
שמראהו אינו תואם את המראה היהודי מדורי דורות, אם להתבטא
במינוח עדין. האיש היה עטור ב... צְמָה ובעגילים, עד כדי כך שלא
הרגשתי נוח לשבת לידו. הנהג, שראה את סלידתי, עשה בידו
סימן כרומז לי שלא אמהר לשופטו לרעה, ושלא אסתכל עליו
כמות-שהוא.

הוא פתח את כפתורי חולצתו ולתדהמתי גיליתי שהוא לבוש
בטלית-קטן מהודר. אומר את האמת: ההפתעה היתה גדולה
מאוד. לְדַבֵּר כזה פשוט לא ציפיתי.

'אני רואה שאתה צמא ורעב'

ואז פתח הנהג בסיפורו ואמר לי כדברים האלה:

אני בתהליך של חזרה בתשובה, והחיליתי כבר לשמור שבת,
אלא שבינתיים קשה לי להיפרד מהשערות והעגילים, וגם זה ירד
בעז"ה, אבל כפי שהינך רואה - את הטלית-קטן החלטתי כבר
ללבוש. להלן סיפר לי הנהג מה הביא אותו להתקרב ליהדות,
והדברים ממש מופלאים.

נסע איתי לפני כמה זמן, סיפר הנהג, יהודי מכובד שלפי צורתו
ולבושו עשה רושם שמדובר בתלמיד חכם חשוב, וביקש להגיע
מרחובות לבני ברק.

כאשר הגעתי לביתו, פונה אליי הת"ח ואומר לי: 'אני רואה
עליך שאתה צמא ורעב, ומן הסתם עוד לא אכלת היום. עלה אליי
הביתה, ותשב עימי מעט ליד השלחן, אבל אני מבקש ממך, אל

077-2222-666 או *4992

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

שכשאני מתקשר הביתה, ואני מספר לרעייתי שאני בדיאליזה, היא שואלת בתמהון: "מי זו דודה עליזה? אין לנו דודה כזו!..." אמרתי לה: "לא, לא דודה עליזה, די-א-לי-זה!" התחלתי להסביר לה מה זה אומר, לקח לה זמן מה לקלוט את המציאות הקשה, זו היתה הפתעה מוחלטת

הרב ישעיהו הבר זצ"ל בשיחה מיוחדת בראיון בעבר ל'דרשו'

עליזה? אין לנו דודה כזו!..." אמרתי לה: "לא, לא דודה עליזה, די-א-לי-זה!" התחלתי להסביר לה מה זה אומר, ואז היא נזכרה, שאכן כשהגיעה לבקר בבית חולים היא ראתה שלט "למכון הדיאליזה", והיא שואלת: "את מי הלכת לבקר?" הסברתי לה: "לא הלכתי לבקר, אני עצמי בדיאליזה", היא לא הבינה. לקח לה זמן מה לקלוט את המציאות הקשה שאני מטופל בדיאליזה, זו היתה הפתעה מוחלטת.

ככה מצאתי את עצמי קרוב לשנה, במכון הדיאליזה של בית החולים. בעזרת ד' נעשה לי נס וכעבור תקופה של קצת פחות משנה נמצא עבורי תורם כליה. בל נשכח שמדובר בתקופה שלא היתה מודעות בכלל לתרומות כליה, אך ברוך ד' היה לי איזה חבר שמקפיד מאד שלא אפרסם את זהותו, והוא התנדב בימים שלא היתה לזה כל מודעות, ונכנס מרצונו האישי לחדר הניתוח ותרם לי כליה, ברוך ד'. כשחזרתי לחיים הנורמליים היה ברור לי שאני לא משאיר את האחרים מאחור.

יום ההולדת של מתנת חיים

באותו יום, לאחר התייעצות עם הגרי"ש אלישיב זצוק"ל, פרשתי מתפקידי בניהול החיידר ופרשתי מתפקידי כר"ם בשיבה, והודעתי בהחלטיות שאני הולך להוציא את כל עמ"י מהדיאליזה! כל שומעיי לעגו לי, אנשים חשבו שהשתגעתי. אני זוכר את התגובה של פרופסור איתן מור, מנהל מחלקת ההשתלות בבילינסון, הוא סובב את האצבע על הרקה: "הרבה אנשים כמוך אמרו את זה, עזוב, איך תוציא את עמ"י מהדיאליזה??" "אגיד לך איך", הכרזתי נחושות, "אני מאמין מאד גדול בטהרת נפשם ובגדלות רוחם של בני עמי, וברור לי שאם אנשים יידעו מה המשמעות של תרומת כליה - לעומת הסיכון הקטן, ועד כמה זריזה היא ההחלמה, וכאשר אנשים יתוודעו לרמת הסבל של מטופלי דיאליזה, אין לי ספק שיהיו רבים שיעשו את זה, זהו רק ענין של מודעות!" ואז התחלנו בפעילות הסברה על מנת להעלות את המודעות לתרומות כליה. ארגון 'מתנת חיים' קם.

(מתוך ראיון נרחב שניתן בעבר ל'דרשו')

את העיסוק שלי בתחום ה"מוזר" הזה, לא התחלתי כי חיפשתי תעסוקה, התגלגלתי לתוך זה. משמים זימנו אותי למקום הזה בצורה מאוד מאוד משונה, אך היה זה רצון ה' שאגיע לעשות את זה.

לפני כמה שנים, לא ידעתי מה פירוש המילה "כליה", בחיידר לא לימדו אותנו על כליות, הזכרנו זאת בחומש. בגמרא בסוף מסכת ברכות: 2 כליות יש לו לאדם, כליה ימנית שיועצת לו טוב, וכליה שמאלית שיועצת לו רע. משכן היצר הרע בכליות, אבל מה זה כליות - לא ידעתי.

דרך אגב, תופעה מעניינת בהשתלות כליה, כמעט תמיד לוקחים מהתורם את הכליה השמאלית, וכמעט תמיד משתילים אותה בצד ימין של המקבל. כך שממש הופכים יצר הרע ליצר הטוב.

בכל אופן, לא ידעתי לפני זה מה זה כליה. באותה תקופה עסקתי בשני תחומים במקביל: הייתי הרבה שנים ר"מ בשיבה, וביקשו אותי לבוא לסייע בניהולו של חיידר. הייתי טרוד בניהול של חיידר בהר נוף. היו אלו עיסוקים שדרשו המון שעות של עבודה, עסקתי בזה אולי 20 שעות ביממה, ואת החולשה שתקפה אותי תליתי בכך שאני עובד מידי קשה. לא הלכתי לרופא עד שהגעתי למימדים של חולשה כ"כ נוראיים, שלא הצלחתי לטפס מהכביש למדרכה מרוב חולשה.

הלכתי לרופא. הוא מסתכל עלי ומשגר אותי הישר לחדר מיון. אני מגיע לחדר מיון בהדסה עין כרם, בדיקת דם פשוטה הראתה תוצאה קטסטרופלית, עד שהרופאים אומרים: "הייתכן? כנראה שהמכונה של בדיקות הדם מקולקלת". עשו בדיקה חוזרת וראו שבאמת התוצאה מזעזעת, משהו שלא מצוי, שאנשים מגיעים עם כזו תוצאה ירודה של תפקוד כלייתי, ואז הגיעו למסקנה שהמכונה שמקולקלת - זה אני!

התחילו מיד דיאליזה, ממש מהיום להיום, בבוקר יצאתי מהבית ללמד ובצהריים אני מוצא את עצמי בדיאליזת חירום. עד כדי כך שכשאני מתקשר הביתה, ואני מספר לרעייתי שחזרה מהעבודה שאני בדיאליזה, היא שואלת בתמהון: "מי זו דודה

רוצים לקבל את 'לקראת שבת' מדי שבוע ישירות למייל?   שלח מייל ל- dirshu@dirshu.co.il

מעשה בילד שנדמה כי אפסה כל תקווה לחנוכו. הוא היה חלש בלימודים, פרא אדם שידו בכל ויד כל בו. כל המלמדים בת"ת הכירוהו לשלילה ואיש לא היה מוכן עוד להשקיע בו מאמץ כלשהו. יום אחד נקרא הילד לחדר המנהל

פרקי חינוך מפעיימים מהגה"צ רבי משה טורק זצ"ל

התרומם בהיסוס: "מה זאת אומרת יודע? אני לא ממש צייר". היתה זו קרן של תקוה, אלומת אור בקצה המנהרה, והמנהל מיהר להיאחז בה: "אתה אוהב לצייר?" הילד השיב בחיוב. הוא אוהב לצייר, הוא מצייר הרבה, וגם עושה שערי מחברות לאחיות שלו... יותר מזה לא היה צריך. חיש-מהר הונחו לפני הילד התווה בלוק ציור גדול וחבילת צבעים חדשה שנשלחו מהמזכירות. בעידוד המנהל, הוא החל לצייר בדייקנות ובתשומת-לב, וכעבור מחצית השעה נחה על השולחן יצירה סבירה של בית עם עץ לציודו. המנהל חיך, כתב על הציור בלורד את שם הצייר, טפח על שכם הילד בעידוד ופטרו לשלום. הילד תלה במנהל המוזר מבט נבוך אחרון, ויצא מן החדר.

הצעד הבא היה להביא את הציור לביתו, ואחת מבנותיו התבקשה לייפות את התמונה מבלי לשנות במאומה את עקרונות. אחר-כך התקשר לאיש התחזוקה, שהתבקש לקנות לציור מסגרת גדולה ותואמת, ולתלותה במקום מרכזי בבנין הת"ת. כאשר הגיע הילד למחרת, הוא לא האמין למראה עיניו. היה זה חזון אחרית הימים: שמו שלו, הילד המופרע והבטלן ביותר שידע הת"ת מעודו, הונצח על קיר הכניסה!

הילד עמד על מקומו הלום רעם באמצע המסדרון ההומה. דקות ארוכות הוא התבונן בשתיקה בציור הממוסגר, ואז רץ לחדר המנהל, נכנס בלי לדפוק וקרא בקול ובהתלהבות: "הרב! הרב! תראה תלו את התמונה!"...

סופו של המעשה בלתי-יאמן. מאותו היום חל שינוי בגישתו של הילד לחיים. אט-אט הוא חדל להציק לחברים ולהתחפץ למחנכים, ועם הזמן אף החל להשקיע יותר בלימודים. ברגע בו הוכיחו לו שיש לו ערך יחודי, כל כוחות הטוב החבויים בנפשו התעוררו לחיים והחלו לפעול את פעולתם!

סיפור זה אמנם קיצוני ויוצא-דופן, אך יש בו כדי ללמד שק"ו במקרים 'קלים' יותר השכיל רבי משה לרומם תלמיד בעיני עצמו, לתת לו תחושת חשיבות והרגשה שהוא שווה ומוצלח. בדרך זו הוא עורר את כוחותיו ורצונו להמשיך ולהתקדם.

ישנו פתגם יהודי שהיה שגור על לשונו של מרן ה'חפץ חיים' זצ"ל: "ישנם אנשים שמקלקלים והופכים זהב לבלאטע (בוץ), ויש שיודעים שאומנותם להפוך בלאטע לזהב"..." רבי משה היה מאותו זן אנשים שידעו להפוך בלאטע לזהב. אמן חינוכי היה, אשר ידע למצוא נתיבות ללב התלמידים. גם כאלו אשר נראו כנחשלים ואפסי-תקוה, העומדים להתדרדר לעמקי פי פחת, היה מוצא בחכמה רבה, באיפוק ובסבלנות - דרכים מקוריות לייצבם אל המסילה חזרה, ולתת להם את התנופה כלפי מעלה בסולם העליה.

מעשה בילד שנדמה כי אפסה כל תקווה לחנוכו. הוא היה חלש בלימודים, פרא אדם שידו בכל ויד כל בו. כל המלמדים בת"ת הכירוהו לשלילה ואיש לא היה מוכן עוד להשקיע בו מאמץ כלשהו.

יום אחד נקרא הילד לחדר המנהל. הוא נכנס באדישות, עוטה על פניו את ארשת ההתרסה הרגילה, מהרהר כיצד יענישוהו היום... אך המנהל לא הראה כל סימן של כעס. להיפך: הוא הזמין את הילד לשבת לציודו, ושאל בענין: "במה אתה מוצלח?"

הילד הופתע. מה המנהל רוצה ממנו? הוא שלף את התשובה שהיתה נכונה בעיניו: "בשום דבר". כבר שנים הוא יודע זאת. כולם חושבים כך, אפילו אבא ואמא. מה המנהל רוצה?!

המנהל הביט לתוך עיניו. "אני מתכוון למשהו אחד שאתה יודע לעשות היטב; דבר-מה שאתה מוצלח בו. אולי אתה יודע לשיר?" ההפתעה של הילד גדלה, אך ההימור לא הצליח: "אני בכלל לא יודע לשיר. כשאני שר כולם אומרים לי להפסיק, כי זה הורס להם".

הניסיונות המשיכו: "אתה אוהב לכתוב? סיפורים, שירים?" התשובה היתה קצרה ולקונית: "אני לא כותב כלום. אני שונא לכתוב". "חשבון אתה אוהב?" - צחוק מריר. "שהרב יראה את התעודה. לא קיבלתי ציון בחשבון, כי המלמד אמר שאפס זה לא מספיק".

המנהל לא אמר נואש. "לצייר אתה יודע?" ראשו של הילד

רוצים לקבל את 'לקראת שבת' מדי שבוע ישירות למייל?

שלח מייל ל- dirshu@dirshu.co.il

רק בשנים האחרונות 'התגלה' טעם נוסף, חמישי. קוראים לו 'אוממי' ומתברר שכבר מששת ימי בראשית ישנו אזור מיוחד על גבי הלשון אשר ערוך וממתין להעביר לנו גם את הטעם הייחודי הזה

מה רבו מעשיך ד' - על הפלאים הגדולים בגוף האדם

החמוץ של המזון ובקצה הפנימי של הלשון מורגש הטעם המר. מעבר לעצם הטעם, וההעדפות הייחודיות של כל אדם, גם לחלוקת סוגי הטעמים יש משמעות נפלאה ועמוקה: מתוק מסמן לגוף שהוא מקבל אנרגיה זמינה; טעם מלוח אומר שהוא מקבל נתון הנחוץ לוויסות מלחים, לפעילות תקינה של המוח ומערכת השרירים; טעם מר מזהיר בדרך כלל שהמזון רעיל ולא כדאי לאכול אותו; וחמוץ בדרך כלל מצביע על אוכל מקולקל או לא בשל, שמוטב להימנע גם ממנו.

ומה עם הטעם החרירי? ובכן הטעם החרירי איננו מוגדר כטעם בפני עצמו, כי אם כאב שנגרם מגירוי חזק מדי של אזורי הטעם שבלשון שלנו.

רק בשנים האחרונות 'התגלה' טעם נוסף, חמישי. קוראים לו 'אוממי'. זוהי מילה שפירושה ביפאנית 'טעים'. לטעם האוממי אחראי מונוסודיום גלומט, שהוא מעצים טעם של תבשילים רבים. המונוסודיום גלומט פותח על ידי התעשייה היפאנית כדי לחזק טעמים של מזון, ומתברר שכבר מששת ימי המעשה ישנו אזור מיוחד על גבי הלשון אשר ערוך וממתין להעביר לנו גם את הטעם הייחודי הזה.

אחד הפלאים הגדולים בגוף האדם קשור לסנכרון של מערכות הגוף השונות, והעבודה המתואמת שלהם יחד. גם חוש הטעם עובד יחד מערכות אחרות בצורה יעילה ומתואמת. כאשר מולקולות במזון שאנו אוכלים מתחברים לקולטני הטעם שעל גבי הלשון, המוח מעביר שדר ישיר אל מערכת העיכול ומורה לה להתכונן לקבלת המזון, כמות הרוק שבפה עולה בהתאם, והבטן כבר נכנסת לפעולה...

אחת השאלות המסקרנות שהגיעו לשולחנם של מורי ההוראה בתקופת הקורונה היתה אודות חוש הטעם: מי שאיבד את חוש הטעם, ואינו מרגיש שום טעם כשהוא אוכל, האם עליו לברך ברכות הנהנין, או לא, שהרי הברכה היא על ההנאה, והוא אינו חש כל הנאה מהמזון.

שאלה נוספת מעניינת הנוגעת למי שאיבד את חוש הטעם, קשורה דוקא לפסח. האם מי שאינו חש בשום טעם יכול לאכול לאחר אכילת אפיקומן, שהרי הטעם שאין מפטירין אחר הפסח אפיקומן הוא כדי שלא להעביר את טעמו!

האדם הוא יצור שתגלן, הוא מסתגל במהירות כמעט לכל דבר, ולדברים טובים הוא מתרגל במהירות רבה עוד יותר. כעבור זמן קצר מתייחס האדם אל הטוב המורעף עליו כמובן מאליו, ורק כאשר המתנה נלקחת ממנו, דוקא אז הוא לומד להעריך ביתר שאת את מה שהיה בידו.

הדברים נכונים שבעתיים בנוגע לאלפי (כן, אלפי!) המתנות יקרות הערך שקיבלנו בחינם מאת בורא העולם, המשולבות כולן במכונה הפלאית הקרויה 'גוף האדם'. האדם מתייחס בשוויון נפש למשאבה העוצמתית הקרויה 'לב', כך גם אל המחשב המשוכלל הנקרא 'מח', למערכת הטיהור המתקדמת הקרויה 'כליות', ועוד ועוד.

מתי אנו לומדים להעריך את הדברים המופלאים הללו? כאשר דברים מתחילים לחרוק מעט. או אז אנו מתחילים לדבר בשפה שונה: "לא חשוב, העיקר הבריאות". נשמע לכם מוכר? אבל דוקא הקורונה זימנה לנו הזדמנות נדירה ללמוד ולהעריך מעט מהמערכות המדהימות של גוף האדם. רבים מאיתנו איבדו בעקבות המחלה את חוש הריח לתקופת מה, אחרים איבדו את חוש הטעם, ויש שאיבדו גם את זה וגם את זה. זה היה לא נעים, אבל קבלנו שיעור חשוב בהכרת הטוב לאבינו שבשמים על מערכות מתואמות להפליא אשר ניתנו לנו חינם אין כסף. חשבתם פעם מדוע אוכל טרי וטעים מריח נפלא, ואילו מזון מקולקל מריח בהתאם...

כמו כל דבר בעולמנו, שום דבר לא במקרה. זהו עוד אחד מנפלאות הבריאה: הקב"ה ברוב טובו וחסדו תיכנת את הדברים כך שמזון טרי יפיץ ריחות וטעמים מושכים על מנת לפתח את התיאבון, ואילו מזון מקולקל יפיץ ריח דוחה, זאת כדי להרחיק את האדם מהסכנה הגלומה באכילת מזון מקולקל הרווי בחיידקים ובקטריות.

גם למגוון העשיר של סוגי הטעמים התרגלנו. אבל חשוב שנזכור כי לא מדובר במערכת אקראית. הבורא יתברך סידר באופן מופלא מפה מסודרת של בלוטות על גבי הלשון שלנו, כאשר כל אזור מצויד בחיישנים מיוחדים משלו המיועדים לזהות טעם אחר. את המליחות אנו מרגישים בצידה הקדמי של הלשון, קצת מאחוריו אנו מרגישים מתיקות, בצידי הלשון פנימה מורגש טעמו

נדרים דף פג

במה נענש המתחזה לכהן?

הרי זה סופגת את הארבעים

שאלו מן הרב למה גזר עליו מלקות שנית, והלא כבר לקה אתמול על גזילת העליות שגזל?
השיב להם הרב: אתמול לקה על גזילה שגזל עליות של כהן, והיום לוקה על גזילת עליות של לוי, שהיה עולה כהן במקום לוי בזמן שלא היה לוי בבית הכנסת. דהיינו, למרות שלא דרש בפירוש לעלות לעליית לוי, אלא עלה משום שכך ההלכה מחייבת, מכל מקום מכיון שלמעשה גזל שתי עליות (והיה מודע לכך שמחמת עליית הכהן יזכה גם בעליית לוי), הרי הוא לוקה בכפליים. (יצויין, שמדינא אין כאן חיוב מלקות, אלא היה זה קנס של הרב המקומי).

והיה מקום לומר כעין זה אף בנוגע לשאלתנו, שצריך הכהן לשלם אף עבור עליית הלוי, מפני שסוף סוף קיבל שתי עליות והיה מודע לכך שיזכה בשניהם.

עלייה מכורח ההלכה

אך למעשה - אמר מו"ר שליט"א - בודאי שאין לדמות בין שתי המקרים, מפני שבמקרה דנן הכהן ביקש רק עלייה אחת, ומה שקיבל עליה שנייה אין זה מרצונו, אלא שההלכה חייבה אותו לקבל את העלייה, ואף אם כהן אחר היה מקבל את עליית הכהן, הוא היה צריך לקבל את העלייה השנייה; מה שאין כן בנידון של הבן איש חי, שהיה מדובר במתחזה רשע, שגנב עליות שלא כדין, ובאופן זה קונסים אותו גם על העליות של הלוי שקיבל, כי סוף סוף גם לעליות אלו עלה באיסור ובערמה, וקיפח את הכהנים האמיתיים מלקבל עלייה זו.

וסיים מו"ר שליט"א: וכן שמעתי ממורי חמי, מרן הגאון רבי יוסף שלום אלישיב זצ"ל, שאין לחייב בשאלתינו את הכהן אלא בתשלום עלייה אחת.

(ופריו מתוק בראשית יד יח)

שתי עליות

באחד מבתי הכנסת נתמעטו ההכנסות, והחליטו הגבאים לתקן תקנה, שכל מי שעולה לתורה, ישלם לקופת בית הכנסת סכום של 50 שקלים. והנה, אחד הכהנים ביקש מהגבאי לעלות לתורה, והגבאי העלהו לעליית כהן, ומאחר ולא היה לוי בבית הכנסת, עלה אף לעליית לוי, (וכמבואר בשו"ע בס' קל"ה ס"ח: "אם אין לוי בבית הכנסת, כהן שקרא ראשון מברך שנית במקום לוי, אבל לא כהן אחר, כדי שלא יאמרו שהראשון פגום". והוא הדין שלא יקרא ישראל במקום לוי, כדי שלא יאמרו על העולה הראשון שאינו כהן, או שהוא פגום, מדלא קרא אחריו לוי, וגם שיבואו לטעות על ישראל הזה שהוא לוי. משנ"ב).

למחרת, הכהן הגיע אל הגבאי ומסר לידו 50 שקלים עבור העלייה לתורה. "אני מצטער ידידי, אך יש כאן רק חצי מהסכום", הודיעו הגבאי, "אתה צריך לשלם 100, שהרי זכית בשתי עליות, ובשעה שביקשת את העלייה, הלא ידעת שאין לוי בבית הכנסת". השיב לו הכהן: "ביקשתי לעלות לעליית כהן בלבד! לעליית לוי לא ביקשתי לעלות, כורח המציאות הוא שהכריחני לעלות...". עם מי הדין?

נוכל שהתחזה לכהן

מו"ר שליט"א פתח את תשובתו בסיפור שהביא רבינו ה'בן איש חי' בספרו 'אמרי בינה' (ס' שכ"ג): אדם אחד בא מעיר אחרת לדור בעיר אחת גדולה, ואמר שהוא כהן, והיה עולה ראשון לספר תורה. כעבור שלוש שנים, נודע ונתאמת כי רמאות עשה והוא ישראל, ומשפחתו ידועה בעירו. ויגזור עליו הרב המקומי מלקות ארבעים על אשר גזל את העלייה של כהן, ועלה בה פעמים רבות, והלקהו שמש בית הדין כאשר גזר הרב. והנה, למחרת גזר הרב להלקותו עוד הפעם מלקות ארבעים.

077-2222-666 או *4992

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

כיצד ניתן להצטרף לתפילת הציבור ב'שרשרת'?

האנשים מתפללים יחד, אך לדעת פוסקים רבים, די בששה מתפללים וארבעה אנשים נוספים הנוכחים במקום. וצריך שכל המתפללים יתחילו את תפילתם בשווה; ויש אומרים, כי המצטרף לתפילת הציבור בטרם סיימו כולם את תפילתם נחשב (במידת מה) כמתפלל בציבור.

[שו"ע ז, ט, ומשנ"ב כח; בו"מ דרשו, 18, 23, 24, 26 ו-27]

חובה על האדם להתפלל שמונה עשרה בציבור של עשרה אנשים; ויש מי שכתב, שאין זו חובה, אלא שצריך להשתדל לעשות כן. ומי שאין באפשרותו להתפלל בציבור וגם לשמוע קריאת התורה, יעדיף את התפילה בציבור; וכן יש להעדיף תפילת שחרית בציבור על פני תפילת מוסף בציבור. ולדעת פוסקים רבים, תפילה בציבור פירושה - שעשרת

האם מותר לחלק ציבור לשני מנינים עבור שני 'חיובים'?

חולקים וסוברים, שמעלת החסד הנעשה לאָבֵל ולנשמת הנפטר, גדולה ממעלת 'בָּרָב עִם', ומותר לחלק את הציבור לכמה מנינים. ויש שכתבו, כי לפני תחילת התפילה, מותר לכתחילה לחלק את הציבור לכמה מנינים, אך בשחרית, לאחר שהתחילו פסוקי דזמרה, אסור לחלקם.

[משנ"ב ז, כח; בו"מ דרשו, 22-21; וראה עוד שם]

נאמר בספר משלי: "בָּרָב עִם הַדָּרַת מְלֶכֶךְ", ולכן, כאשר ישנם שני בתי כנסת, (שאינן לאחד מהם עדיפות בשל נוסחו, או מנהגיו), אשר באחד מהם מתפלל ציבור גדול, ובשני ציבור קטן - מצוה להתפלל בזה של הציבור הגדול.

ויש שכתבו, כי מטעם זה של 'בָּרָב עִם', אין לחלק ציבור גדול לשני מנינים או יותר, במטרה שכמה 'חיובים' - דהיינו, אֲבָלִים בתוך השנה לפטירת הוריהם, וכדומה - יוכלו לשמש כש"ץ. ויש

באיילו אופנים נחשבת תפילה ביחידות כעין תפילה בציבור?

ואף המתפלל ביחידות לאחר שהציבור סיימו את תפילתם - יתפלל בבית הכנסת, כיון שהתפילה שם מקובלת יותר מאשר בבית. ואף מי שיש באפשרותו להתפלל בציבור בביתו, או בכל מקום אחר מחוץ לבית הכנסת - יעדיף את התפילה בציבור בבית הכנסת.

[שו"ע ז, ט, ומשנ"ב כז, ל ו-לג; בו"מ דרשו, 32]

מי שאין באפשרותו להתפלל עם הציבור, יכוון את שעת תפילת שמונה עשרה שלו לשעה שהציבור מתפללים שמונה עשרה, ובכך תחשב תפילתו במידת מה כתפילה בציבור. וכן המאחר לבית הכנסת ומתפלל שמונה עשרה בשעה שהציבור אומרים 'אשרי', או 'ובא לציון' וכדומה, או שמתפלל שחרית בשעה שהציבור מתפללים מוסף - נחשב במידת מה כמתפלל עם הציבור.

* את תפילת 'שמונה עשרה' יש להתפלל במקום סגור, כיון שדבר זה מסייע להכנעה ולאִימת המלך הנדרשות בעת התפילה. ולכתחילה יש להתפלל במקום שבו קבועים חלונות בקיר שֶׁלְכִיוונו מתפללים, כדי שהמתפלל יוכל להשקיף בעדם אל השמים, ובכך לעורר את כוונתו.
* מצוה להתפלל שמונה עשרה בתוך בית הכנסת, גם כשמתפלל ביחידות, ואין להתפלל מחוץ לבית הכנסת כי אם בשעת הדחק.

מה שלמדנו לפני מאה ימים:

האם רשאים כל המתפללים לומר יחד 'קדיש יתום'?

בלבבכם אמן".
אולם, לכתחילה יש להקפיד שאחד מהמתפללים לא יאמר קדיש, כדי שיהיה מי שיענה אמן על הקדיש. ויש שכתבו, כי רצוי שלפחות שנים מהמתפללים לא יאמרו קדיש ויוכלו לענות אמן, כיון שהאמירה "ואמרו אמן" היא בלשון רבים.
[ביאורים ומוספים דרשו נה, 41]

'מנין' שכל המשתתפים בו מעוניינים לומר יחד 'קדיש יתום' - יש שכתב כי הם רשאים לעשות כן; ובמקרה כזה, אמירת "ואמרו אמן" שבקדיש, מתייחסת למלאכים המלווים את האדם; או שהאמירה מתייחסת למלאכים הממונים על התפילות. וכן יתכן שהאמירה מתייחסת לשומעים את הקדיש מבחוץ, ואולי אף למתפללים עצמם, שכביכול כל אחד מהם אומר לחבריו: "אמרו

* תוכנית יומית מענייני דיומא
בהגשת הרב אברהם פוקס

* מידע כולל לנבחני דרשו על מועדי
המבחנים מסלולי הלימוד ועוד

* שיעורים על הדף היומי
הירושלמי בעברית ובאידיש

* שיעורי משנה ברורה לפי
סדר דף היומי בהלכה

* שיעורים על הדף היומי ועל כל
הש"ס ממבחר מגידי השיעורים

* שיעורים מבוארים בעיון לביאורי
תוס' על פי סדר הדף היומי

הכל במקום אחד

קו השיעורים של 'דרשו' 4992* או 077-2222-666